466

B

80

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

466
B 80

JOANNIS GREVII
ORATIONES
DUAE
DE
RATIONE PRONUNTIANDI,

Habitae Groningae Tempore Aeſtivo & Brumali A. CIƆ IƆC XCVI., poſt publicas Praeceptorum Exercitationes in ſtatis & ſolennibus Permutationibus Claſſium, & Praemiorum Scholaſticorum Diſtributionibus, quae vulgo

PROMOTIONES

appellantur.

GRONINGAE,

Typis JOHANNIS LENS, Typographi & Bibliopolae 1697.

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'SHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ILLUSTRISSIMIS EXCELLENTISSIMISQUE

VIRIS,

JOANNI EEK,

CONSULI AMPLISSIMO, TOPARCHAE IN ENUM, ZEE-RYP, ZAND, LEERMES, LOPPERSUM, ET WIRDUM, SOCIETATIS INDIAE OCCIDENTALIS DIGNISSIMO ASSESSORI, &c.

NECNON

WICHERO WICHERS,

MAJORI, SENATORI GRAVISSIMO, VIGILANTISSIMO TRIUM DELFZILENSIUM EMISSARIORUM PRAEFECTO, &c.

SAPIENTISSIMIS GYMNASII GRONINGANI H. T. CURATORIBUS,

S. P. D.

JOANNES GREVIUS.

UT non decreveram, Viri Excellentiſſimi, utramque orationem de Ratione Pro-

 nun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

nuntiandi in tam brevi intervallo habere, cum propter rerum, quae pertractandae fuerunt, varietatem atque amplitudinem, tum propter negotia infinita, quibus quotidie ita diſtineor, ut vacui temporis fere nihil mihi relinquatur; ſic multo minus in animum unquam induxi eas in lucem protrahere. Nam nec ea mente a me conſcriptae, aut eo rerum ornatu perpolitae ſunt, nec ea ſententiarum & verborum copia, nitor, elegantia illis eſt aſperſa, ut eas doctorum ac prudentium hominum ſuffragium ſubire poſſe putem, dignaſque cenſeam, quae ſub omnium aſpectu ſubjiciantur: ſed cum ſtyli ac eloquentiae meditationem magnam mei muneris partem ſibi aſſerere ſemper fuiſſem ratus, nihilque utilius adoleſcentibus eſſe, quam imbui eloquendi

prae-

praeceptis in aetatis tyrocinio, quo mores & membra eorum inſtar flexibilis cerae inflecti atque commutari poſſunt; cumque jam ſemel iterumque Vobis praeſentibus ac videntibus in magna hominum frequentia verba feciſſem, neque Vobis, neque nonnullis aliis mea geſtuum agendorum ratio, qualis ea cunque eſt, prorſus diſplicuiſſet; ferebat animus & Vobis & omnibus meum de Pronuntiatione judicium duabus oratiunculis, licet incultis, nec ſatis probabilibus, breviſſime & abſque minimo faſtidio Veſtro exponere, ut id aut ſequi quis poſſet, ſi probaret, aut ſuo ſtaret, ſi aliud quoddam eſſet ſuum. Difficillimum enim eſt in tam variis & inter ſe diſſentientibus de Oratore optimo opinionibus judicare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

quae ſit optima ſpecies & norma dicendi: utque innoteſceret ac palam fieret, quibus diſciplinis ac fundamentis mea niteretur Actio, quaque via diſcentes ad oratoriae artis cognitionem perducerem: ipſas vero orationes, quae ſuae infantiae ac jejunitatis conſcientia lucem vitabant, premere ac in ſempiternas demergere tenebras conſtituebam. Hinc ſubito effudi quae potui, non ut volui, ſed ut me, cui identidem vix ſemihora aſſignata fuit ad perorandum, temporis anguſtiae coëgerunt; ſpesque magna me obtentavit fore, ut macies earum ac tenuitas incluſa atque abdita lateret in occulto, ſi audirentur tantum, dum, ſi legerentur etiam, verebar, ne eadem cunctis conſpicua eſſet, & quaſi in aperto ac propatulo loco poſita. alio enim modo

audiuntur,

audiuntur, alio leguntur orationes. Accedit, quod ipſa Actio, ſi vel mediocris fuerit, nec plane vitioſa, plurimum iis addit vel majeſtatis, vel venuſtatis, quae poſtea denuo evaneſcit, ſaltem illorum, qui non interfuerunt, nec coram viderunt, menſtibus nequaquam obverſatur. Veruntamen quum Vos eas, quas celebri concione avidis accepiſtis auribus, etiam animis et oculis luſtrare voluiſtis mihique imperaſtis, ut illas quam primum typis mandarem, mihi fas non fuit, Veſtra detrectare imperata, quorum nutus intueri oportet, ac ſatius eſſe duxi, dummodo auctoritati Veſtrae morem geſſerim, deſiderari ab aliis orationis munditiam, & in me harum rerum intelligentiam notionemque, quam a Vobis, ſi id abnuiſſem, meam in Vos obſervantiam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

tiam, venerationem, & obſequium. ea enim ut Vobis exploratiſſima ſint, nulla mihi cura prior eſt, nulla antiquior. Quum autem permagni ſua intereſse exiſtimarunt meae Orationes, etiam nunc virginali verecundia timidae, obnoxiaeque, ac trepidae, ſub Veſtra tutela in publicum prodire, ad Vos decurrunt, Vobiſque manus tendunt ſupplices, ut eas pro comitate Veſtra incredibili, ac propenſisſima in praeclaras artes voluntate, in Veſtram fidem & clientelam recipiatis, easque per Vos a malevolorum hominum iniquitate atque ineptorum cenſorum injuria quam maxime defenſas & honeſtas velitis. Quam veniam ſi iis dederitis, illarumque ſuſceperitis patrocinium, de hac felicitate ſibi gratulabuntur vehementer, ac triumphabunt. Siquidem

Veſtro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Veſtro firmisſimo praeſidio tectae non ſolum omnem pudorem & metum, quo ſuſpenſae tenebantur, deponent, ſed nec ullius obtrectatoris calumniam extimeſcent atque ignominiam, ac ſecurae per diverſa loca diſperſae vagabuntur quacunque. Et quamvis ab omnibus forſan propter earum deformitatem rejicerentur, optime tamen ſecum fuiſſe actum arbitrabuntur, ſi Veſtram ſibi conciliaverint exiſtimationem ac gratiam, in eamque ſe penitus inſinuaverint, Quorum ſapientiam, moderationem, altitudinem animi, caeteraſque virtutes egregias ac innumeras unice admirantur, & magni faciunt. Deum quaeſumus atque obteſtamur, uti Vos, Viri Ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

cellentiſſimi, diutiſſime felices vivatis & valeatis. D. Groningae a. d. XII. Kal. Febr. CIↃ IↃC XCVII.

Jo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

JOANNIS GREVII
ORATIO
DE
PRIMA PARTE PRONUNTIATIONIS.
QUAE EST
DE
VOCE.

ILLUSTRES AMPLISSIMIQUE DUUMVIRI SCHOLARUM CONSTITUENDARUM CAUSSA, CONSULES AC SENATORES GRAVISSIMI, POTENTISSIMI HUJUS CIVITATIS PROCERES: PROFESSORES CELEBERRIMI: CASTISSIMI VERBI DIVINI PRAECONES: COLLEGAE HONORANDI: VOSQUE RELIQUI OMNIUM ORDINUM, AETATIS AC DIGNITATIS AUDITORES PRAESTANTISSIMI.

SI recte memoria tenuero, memini me noviſſimo tempore, cum ex hoc ipſo loco ad vos verba facerem, in me recepiſſe, me de Pronuntiandi ratione, vocis illa & corporis moderatione divina, quae ex

ſumma rerum & verborum dignitate proficiſcitur, aliquando publice dicturum, utpote cujus praeſtantia atque excellentia me ab ineunte aetate adeo cepit, ut nullo unquam ſtudiorum genere delectatus fuerim magis. Quis enim tibiarum chordarumve gratiſſimus ſonus, quis vocis humanae aut avium cantus dulcisſimus tanta animos noſtros ſuavitate perfundere poteſt, quanta haec oratoria dicendi ornamenta incredibili atque ornata numerorum concinnitate, velut Sirenum quodam concentu ac mirifica modulatione facere queunt? Quapropter me vobis in praeſentia ſiſto Aud:, ad fidem, qua me nuperrime vobis obſtrinxi, praeſtandam. Mirabuntur forſan nonnulli, cur prius de Pronuntiatione dico, quam de Eloquentia ipſa, cum haec illam excipit, illiuſque tantum ornatus quidam eſt, & legitima quaſi acceſſio. Non refragor illorum opinioni. Verum quoniam optimorum quorumvis dicendi magiſtrorum auctoritate Pronuntiatio ſibi in Eloquentia & primum & ſecundum & tertium locum merito vindicat, impetum potius cepimus hanc primo laudibus illuſtrare, deque ea inverſo ordine agere ὕςερον πρότερον Ομηρικῶς; poſtea aliquando, ſi vixerimus & valuerimus, nobiſque

que

que per occupationes noſtras moleſtiſſimas licuerit, celebraturi Eloquentiam, eorumque, qui forſan noſtram de illa ſententiam depoſcunt, deſiderio ſatisfacturi. Certe niſi ad Eloquentiam vocis, vultus, manuum & totius corporis apta conformatio acceſſerit atque jucunda varietas, jejuna, effoeta, mortua erit oratio, ſine anima, ſine ſpiritu. Quanquam enim M. Tullii orationes hodie ſumma cum admiratione legantur ab omnibus, quis tamen iiſdem aeque movetur ac illi, qui eas audierunt conſpexeruntque? In Cicerone praecipua pars Ciceronis abeſt, quando ejus opera leguntur potius, quam audiuntur. Rem arduam plane ac difficilem, cui humeri mei ferendae vix pares ſunt, me ſuſcepiſſe intelligo. Licet autem illam propterea, ut volo & debeo, ſuſtinere nequeam, feram tamen ut potero, ac mea ſervabo promiſſa, praeſertim ſi vos Aud. onus noſtrum graviſſimum ſtudio veſtro ac benevolentia aliqua ex parte allevare, verba mea magna animi attentione, & me ipſum veſtro favore ac benignitate proſequi haud dedignabimini. Quod ut pro veſtra ſingulari comitate faciatis, perofficioſe & peramanter vos oro, obſecro, atque peto.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Ut igitur hinc noſtra ſeſe primum efferat oratio: Pronuntiationem vocamus & vocis & vultus & geſtuum moderationem ſumma cum feſtivitate ac pari venuſtate conjunctam. Ea ab iis, qui dicendi praecepta tradunt, in duas partes diducitur, in Vocem ſcilicet, quae proprie Pronuntiatio, & Corporis Motum, qui Actio appellatur. Harum altera aures hominum ferit, oculos altera, per quos duos ſenſus omnis cognitio, doctrina omnis, omneſque animorum commotiones a nobis percipiuntur; eſtque quaedam ceu corporis eloquentia. Utramque partem una oratione complecti, ac de utraque uno eodemque tempore dicere, nec veſtra patientia, nec ſpatium temporis exiguum, quod nobis circumſcriptum eſt, nec meae patiuntur vires. tantus enim & tam immenſus rerum & verborum campus aperitur, qui per multas horas tranſiri non poſſit. Quam ob rem ut has incommoditates leniamus, perſequemur Rhetorum veſtigia, & quemadmodum illi rem omnem in duo membra diſtribuunt, ſic nos eandem in binas conjiciemus orationes, dicturi quidem hac tempeſtate de Pronuntiatione ſeu Voce, alteram oratiunculam de Actione ſeu Geſtibus in aliud & opportunius tempus reſervaturi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

turi. Quod ſi tamen ſubinde quaedam praecepta occurrerint, quae utrique parti ſunt communia, illa iis in locis interponemus, ad quae iſta pertinere arbitrabimur.

Comparatur autem Pronuntiatio tribus illis viis ac rationibus, per quas ad omnem & qualemcunque ſcientiam pervenitur, Natura, Diſciplina, atque continua Exercitatione: Natura enim ſine Diſciplina aſpera eſt & caeca; Diſciplina ſine Natura manca & debilis; Exercitatio ſine utraque imperfecta & mutilata. Naturalia autem dona in primis in Oratore requirimus. quippe ſi eum aut frontis mollities, aut pudor ingenitus & ſubruſticus ita deterreat a dicendo, ut non modo concionem ſuam non alloqui, ſed ne adſpicere quidem audeat, aut obticeat deturbatus verecundia: aut ſi vox ejus tenuis fuerit, muliebris, gracilis, ut non niſi de proximo exaudiatur, aut quaſi extra modum abſona, abſurda, incondita: aut nimis tarda, ut ſyllabam ſyllabae connectere modico intervallo nequeat, aut nimis cita, ut litteram ſyllabamve praetereat in ſermone, vel quaſdam abſorbeat, aut ſi certam quamdam litteram efferre non poſſit, aut blaeſus linguave haeſitans fuerit, aut ſpiritus ſit

angu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

anguſti, ut juſtum ac completum verborum ambitum & complexionem ſine intermiſſione eloqui non valeat, aut aliis & ſimilibus vitiis laboret naturalibus, fruſtra petet eloquentiae principatum: utpote quorum pleraque nulla vi, nullaque induſtria corrigi poſſunt, ſed a ſola natura potiſſimum debent expectari; & quamvis furca expellantur uſque tamen recurrent.

Ut Naturae plurimum tribuimus, ſic & arti & uſui ſuum relinquimus locum. Artificium enim, quod natura rude ac impolitum protulerat, omni ex parte expolire ſolet, & ad ſummam perfectionem abſolutionemque perducere, efficitque ut non caſu, ſed certo conſilio recte agamus. Exercitatio vero frequens omnium doctorum monita facile vincit, acuit linguam, atque optimus eſt magiſter, ſine qua nemo quicquam magna laude dignum in ulla arte poteſt conſequi. Perinde ut ager, licet fertiliſſimus, ſine cura & cultura humana non fructus, ſed dumos, vepres, ſpinas producet. ſic itaque ars nullo modo negligenda eſt, ne inſtar miſerae & jejunae plebeculae aut ruſticorum more inculte, horride, inepte dicamus: nec contra in eadem arte nimii eſſe debemus, neque omnia effingere imitando,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

tando, veluti ſi quis immoderatum riſum deſcriberet, non cachinnum tollere, aut ſi cantus faceret mentionem, non cantare eum continuo oportet. omnis enim affectatio, ac praeſertim ea, quae modum excedit uſque ad ineptias & deriſum, artis decori atque gravitati eſt contraria, nihilque exiſtit, quod magis offendit Audientium aures animoſque.

Naturae muneribus quoque annumeramus memoriam. Ea enim quae de illa augenda & firmanda operoſe vulgo praecipiuntur, parum conducunt, quin pleraque obſunt potius diſcentibus, quam proſunt, aut nullius ſunt momenti. Memoriam autem in Oratore ſumme neceſſariam eſſe ducimus, quippe cui ea, quae ſecum commentatus eſt, omnino memoriter ſunt enuntianda. Quod ſi orationem ex ſcripto recitaverit, omnis de Pronuntiatione & Geſtibus lepos, omnis elegantia, omnis gratia detrahetur. Taceo quod ad perſuadendum, qui unicus eſt Dicentis finis, lectio nullas vires habet, interrumpit, frangit, labefactat impetum contentionemque dicendi acerrimam, vultum atque oculos ab Auditoribus, quos huc atque illuc decet intueri, averſos retrahit; libertatem variandae Vo-

cis Corporiſque Motionis injectis quaſi catenis eripit omnem, aliiſque difficultatibus & incommodis, quae innumerabilia ſunt, eſt affecta. Quid quaeritis? Memoria eſt rerum omnium theſaurus, quae niſi cuſtos inventis excogitatisque rebus & verbis admoveatur, animadvertemus cuncta, etiamſi excellentia fuerint, in oratione peritura. Qua de re cuicunque hoc beneficium Natura negavit, nunquam pleni ac perfecti oratoris numeros poterit implere.

His Naturae dotibus ſi inſtructus atque ornatus fuerit Orator, Vocem pro rerum, & verborum, & ſententiarum diſſimilitudine inflectere, variare, ac Protei inſtar in omnes ſeſe formas convertere in primis cognoſcat neceſſe eſt. Neque enim decet quemquam Milonianae perorationem, aut Priami caedem, aut Niobes lacrymas eodem modo declamare. Nunc igitur Vocem attollat Orator, nunc eam deprimat, nunc lentior incedat, nunc incitatior: modo lenis ſit atque humilis, modo floridus atque moderatus: modo cum ſimplicitate quadam hilaris atque jucundus, modo cum quodam decore triſtis atque temperatus, modo quadam cum majeſtate grandis atque magnificus. Nihil enim oratione

lan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

languenti, quae numeris caret, quaeque uno & eodem decurrit tenore, inſuavius eſt, nihil inſulſius; nihil iſto vitio, quod vulgo Monotoniae appellatione circumfertur, foedius, nihil turpius, nihil a quo aures hominum, tanquam a re faſtidioſiſſima, vehementius abhorrent. Hoc & Dicentem enecat, & ipſos exanimat Auditores, atque idcirco inutile plane eſt ad perſuadendum. quomodo enim alicujus mentem movebit, quod audire averſatur? Jam ſi idem ſemper ſervetur ſonus, rei naturae eſt adverſum. Vox hominibus tributa eſt ad rerum non tantum ſigna, ſed etiam imagines exhibendas: rerum autem univerſitas in infinita verſatur viciſſitudine & commutatione, quomodo res tam varias tamque diverſas exprimere, quomodo iram, manſuetudinem, dolorem, hilaritatem, aliaſque animorum commotiones excitare poterit, quae par ubique Vox eſt, & ſui ſimilis? Ut ſtandi, eundi, ſedendi, jacendi vices ſunt, nihilque horum aperpeti diu poſſumus, ita in Pronuntiatione amamus gratam Vocis in juſta aequabilitate variegatem; nec dici poteſt, quantam conciliet gratiam orationi illa ars variandi, quantumque Auditores oblectet. Voces, ut nervi in fidibus,

intentae eſſe debent, atque ita ſonare, & ad quemvis reſpondere tactum, ut a motu animi, tanquam a digitis, fuerunt pulſae. Ridetur citharoedus, qui ſemper chorda eadem oberrat.

Non autem varia tantum Vox ſit, ſed & clara, alta, diſtincta, tarda, verbis aequata, ac ſuavis: Clara, quae omni faucium quaſi fuligine abſterſa canoram & ornatam Vocem numeroſe fundat: Alta, quae ad omnium Audientium aures perveniat: Diſtincta ſuis intervallis, ubicunque ſint rerum diviſiones, ſic & Vox reficitur reſpiratione, & arteriae defeſſae reticendo conquieſcunt: Tarda, lente enim gradatim ac pedetentim, magnaque cum auctoritate ac mora quadam pronuntiandum eſt, ut ſequi Dicentem poſſint Auditores, & ſpatium iis relinquatur ad intelligenda animoque quodammodo volvenda ea, quae proferuntur: Aequata verbis, ne initia fineſve ſyllabarum vel abſorpti intereant, vel miſceantur confuſi, vel ſyllaba individua in duas dirimatur diſtrahaturque, vel verbo addatur nova & ſupervacanea. quod cunctas nugas & ineptias aniles longe multumque ſuperat: Suavioris denique Vocis tantae ſunt illecebrae, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ejus blanditiis ex ſolo ſonitu capiantur ac deliniantur etiam ii, qui ſenſum non percipiunt. Hinc vitanda eſt Vox lamentoſa & inflexa ad ſonum flebilem: Vitanda ridicula cantio & fractae Vocis tremor, quippe quod hominum rudium eſt & plebejorum: Vitanda cita Vox & magna verborum profluens volubilitate, qua in re plurimi eloquentiam poſitam eſſe praepoſtere exiſtimant: Vitanda incondita & agreſtis vociferatio. ut enim ad Vocem obtinendam nihil eſt utilius, quam mutatio crebra, ita nihil perniciofius, quam effuſa ſine intermiſſione contentio & exclamatio.

Verba ſimplicia ſi conſideremus & conjuncta: Haec articulatim ac ſedato ſpiritu efferenda ſunt. quod ſi vis aut venuſtas iis inſit tractu utemur paulo longiori. Illa ſi numeris gaudeant cum cantu obſcuriore quodam, & ſuavi Vocis inflexione debent enuntiari. Contenta Voce atrociter dicemus, ſummiſſa leniter, inclinata graviter, inflexa miſerabiliter. Res grandes cum dignitate quadam eloquemur. Exclamabimus altiori Voce, plena, magnifica & veluti triumphanti, id quod ipſum rei nomen ſatis clare oſtendit. Interrogabimus certa, & diverſis rebus

convenienti Vocis converſione, ſic ut ex ipſo ſonitu tam in principio, quam in fine, interrogationis ſtatim poſſit animadverti, eam a nobis fuiſſe inſtitutam. Admiratio, ſi in aeſtimatione verſetur, peracutam & ſuſpenſam, ſi vero in rerum deſpicientia, exilem contemptioremque Vocem requirit. Hortatio ac Dehortatio Vocem exigit excitatam atque ita compoſitam, ut oriri videatur ex fiducia cauſae, quam commendamus, ex amore ejus, quem hortamur, ac tandem ex metu quodam, ne, ſi nobis mos non geratur, ingens ei impendeat periculum. Conſolatio ex benevolentia & aequa gaudii triſtitiaeque temperatione erit conflata. praecipua enim in conſolationibus medicina eſt, docere aut nullum malum eſſe, aut admodum parvum. Terror non niſi Voce furiali terribilique incutietur, qua omnium malorum imagines, quibus perturbamur, proponuntur. Suadebimus ac pollicebimur Voce gravitatis pleniſſima; leni blandiemur ac precabimur; laudabimus magna atque ſplendida. In verecundia Vox erit coarctata; in amore plena, ardens, aequabilis; in ira aſpera acerba, crebroque interrupta: neque enim poteſt longus eſſe ſpiritus, cum immoderate emittitur;

in invidia movenda paululum lentior, quia non fere niſi ad hanc inferiores adducimur; laetis in rebus fuſa atque tracta & cum lenitate quadam ac hilaritate ſimili decurrens; triſtitia anguſtam reddet, preſſam, ſingultibus quoque ac ſuſpiriis frequentibus permiſtam; cupiditas ingenti Voce feretur & concitata & ex imis ducta pulmonibus: Denique omnia ita temperanda ſunt, ut cum ſingulis & quibuſcunque animi motibus lepore quodam prorſus conveniant atque conſentiant, qui variam agitationem & dulcem varietatem ſenſibus afferunt: neque quicquam eſt, ex quo facilius aut melius Vox flecti poteſt ac contorqueri, quam, ex commotionibus animorum, quia natura duce rapide eo ferimur. Ars autem naturam debet imitari. Sic qui gaudio completus eſt, ſponte triumphabit Voce, contra ea qui in moerore ſordibuſque lugubribus jacet, lamentabitur. Hinc toto pectore in id incumbet Orator, ut vere prius ipſe commoveatur iis rebus, quibus alios velit commoveri. Quid multis? Vox mentis index eſt & velut exemplar, cujus totidem mutationes ſunt, quot animorum, qui maxime vel excitantur Voce vel ſedantur.

Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Ad genium quoque Audientium prae caeteris accommodari debet oratio. Aliter apud hujus, aliter apud illius aut aetatis aut ordinis homines; aliter Athenis, aliter Romae, aliter apud Europaeos, aliter apud Aſiaticos eſt dicendum. Et cum in eadem gente magna plerumque eſt morum differentia, ingens etiam eſſe in Pronuntiando diſcrimen oportet, ſi quis aut in aula loquatur, aut in agro, aut in caſtris, aut in urbe: quippe aula quidem ornatius quoddam dicendi genus flagitat, ager ſimplicius, caſtra fortius, urbs mixtum quoddam ex iis omnibus.

Sed & in ſingulis orationis partibus Pronuntiationis varietas pro rerum conditione ſanequam grata eſt & vehementer neceſſaria, adeo ut, quicunque & hoc nequit praeſtare, nunquam ad decus & laudem oratoriam ſit adſpiraturus. Prius igitur quam auſpicatur verba ſua Orator, de induſtria pauliſper veluti meditabundus cunctabitur, atque oculos in terram defixos retinebit, cum quia Auditores haec cura mirum in modum delectat, tum quia ipſe interea colligit ſeſe, ac prudenti ſilentio ad dicendum componit. Deinde inchoabitur Voce ſummiſſiori ac quam

maxi-

maxime depreſſa, ita tamen ut ab omnibus ſine ulla moleſtia poſſit intelligi, utque illi, qui audiunt, benevoli nobis reddantur & dociles & attenti. exordii enim, quod non exauditur, nullus eſt uſus, niſi ut iram concitet atque indignationem Audientium. Qui autem vociferando exordiuntur, hi & ante tempus conſumunt Vocem, & virium firmitati ac valetudini officiunt, ſi venae acri clamore antea repleantur, quam leni Voce fuerint permulſae. Jam quid magis illiberale eſt, quid magis injucundum, quid magis rerum naturae adverſatur, quam cum vociferatione incipere? utpote quae omnium rerum orſus voluit a tenuibus exilibuſque initiis accreſcere, niſi forſan exordia fuerint vehementia & abrupta, in quibus pro variis ſententiis, quas comprehendunt, ſubito eſt erumpendum, ſiquidem quae magis calida ſunt & incenſa, peculiaremque habent modum. attamen horum uſus rarior eſt: nec enim abrupte ſemper, nec unde libet initium eſt faciendum. Verecundum quoque ſit prooemium oportet. Verecundia enim quaſi ornamentum quoddam eſt non modo orationis, ſed ipſius etiam vitae, quae neſcio quid Oratori ſtatim in principio pon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

deris adjiciat ac feſtivitatis. Hanc praeterea & loci amplitudo & reverentia, quae adverſus Auditores adhibenda eſt, exigere videtur, ne impudentiae notam ſubeamus, cum excellentiſſimos quoſque Oratores, qui per-diu in foro regnarunt prae metu in initio non potuiſſe loqui, nonnullos paſtoritia fiſtula exceptos fuiſſe, atque exploſos e theatro domum ſe obvoluto capite & moeſto animo contuliſſe accepimus; ſicut Demoſtheni, cui ſine dubio ſumma vis dicendi conceditur, ſemel iterumque accidiſſe conſtans opinio eſt.

Ab exordio paulatim creſcet oratio verbis omnibus altius atque altius inſurgentibus; deinde preſſius dicemus; poſtea exultabimus audacius. Ac narratio quidem contenta erit lucida Voce inter acutum ſonum & gravem media, ejuſmodi fere, qualis in quotidiano & familiari ſermone ſolet inſtitui. Confirmatio flexibilem hominumque mentibus ac ſenſibus accommodatam ſibi vendicabit. In argumentatione ac contentione erit ſeverior, erectior totis viribus, ac veluti omnibus nervis intendetur, niſi argumenta tam parva ac levia fuerint, ut rideamus ea, atque cum ironia loquamur. Perorationem libe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ra Voce ac plerumque excitatiſſima concludemus, agemuſque de adverſariis noſtris, quaſi victoriam eſſemus conſecuti, triumphum glorioſiſſimum, ut hac ratione demonſtret Orator, ſe niti ac magnopere confidere cauſae, quam tractavit, bonitate, ingentemque ſpem & fiduciam in Audientium aequitate & prudentia repoſitam habere.

Audiviſtis Aud: pauca de Voce. Plurima enim, dum brevitati ſtuduimus, coacti ſumus praeterire, ne in immenſam longitudinem produceretur oratio. Tanta ac tam infinita, ut credi vix poſſit, in eo, qui confecti & abſoluti Oratoris nomen affectat, deſiderantur! Quamvis autem opiner, niſi me omnia fallunt auguria, ex hiſce, quae diximus, ſolis luce clarius poſſe conſtare, reſne tenuis ſit & abjecta putanda Pronunciatio, digna quae contemnatur negligaturque, ac tenebris occultetur pluſquam Cimmeriis, ut nunc plerumque perperam ex foeda rei praeclarae ignorantia fieri ſolet, an perutilis potius, ſalutaris, atque operoſa, tamen, ac ſi non liqueret, ampliabimus, donec de Actione ſeu Corporis Motu quoque breviter diſputaverimus, ac tum (Deo bene juvante) Vobis tan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

quam aequis rerum aeſtimatoribus totam cauſſam relinquemus dijudicandam. Antea autem, quam huic noſtro ſermoni finem imponamus, illud ſilentio praetermittere non poſſumus: Quum tot Imperatores praeclaros, tot egregios rerumpublicarum Gubernatores, tot nobiles Philoſophos, tot Grammaticos illuſtres, tot excellentes Hiſtoricos, tot ingenioſos Poëtas identidem viderit orbis terrarum, cumque innumeri in omnibus aliis artibus viri praeſtantiſſimi & admirabiles ſemper extiterint; quae quaeſo cauſa eſt, quod ab omni ſeculorum, temporum, civitatum memoria vix ſingulis aetatibus unum alterumve bonum ac probabilem Oratorem terra protulerit, niſi ſola rei magnitudo ac difficultas, quae tot ac tantas virtutes, tantas ac tam varias diſciplinas in uno eodemque homine requirit, quibus ſingulis aegre quiſquam ſufficeret? Sane Ariſtoteles, ſingulari vir ingenio ac paene divino, hanc oratoriam artem tantas vires habere docuit exemplo hiſtrionum, ut quum illi agerent, poëmata longe gratiora judicarentur, quam ſi ea poëtae ipſi pronuntiarent. Aeſchines, qui cum Demoſthene graviſſimas geſſit inimicitias, quum propter nobiliſſimam accuſatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

tionem Cteſiphontis, quem Demoſthenes defenderat, ab Athenienſibus in exilium eſſet depulſus, Rhodumque receſſiſſet, rogatus ab iſtius civitatis incolis recitaſſe fertur orationem ſuam, quam in Cteſiphontem contra Demoſthenem habuerat. Hanc quum legiſſet ſummo cum applauſu, petierunt ab eo poſtridie, ut illam quoque perlegeret, quam e contrario Demoſthenes pro Cteſiphonte dixerat. Lecta ea ſuaviſſima Voce admirantibus cunctis multo magis, inquit, admiraremini, ſi ipſum audiviſſetis. Quo reſponſo dilucide ſatis atque aperte declaravit, quanta rerum momenta ſint in actione & ardore dicendi, qui orationem eandem aliam & exiliorem aeſtimaret actore commutato.

DIXI.

tionem Cteſiphontis, quem Demoſthenes defenderat, ab Athenienſibus in exilium eſſet depulſus, Rhodumque ſeceſſiſſet, rogatus ab iſtius civitatis incolis recitaſſe fertur orationem ſuam, quam in Cteſiphontem contra Demoſthenem habuerat. Hanc quum legiſſet ſummo cum applauſu, petierunt ab eo poſtridie, ut illam quoque perlegeret, quam e contrario Demoſthenes pro Cteſiphonte dixerat. Lecta ea ſuaviſſima Voce admirantibus cunctis multo magis, inquit, admiraremini, ſi ipſum audiviſſetis. Quo reſponſo dilucide ſatis atque aperte declaravit, quanta rerum momenta ſint in actione & ardore dicendi, qui orationem eandem aliam & exiliorem aeſtimaret actore commutato.

DIXI.

JOANNIS GREVII

ORATIO

DE

ALTERA PARTE PRONUNTIATIONIS,

QUAE EST

DE

CORPORIS MOTU.

ILLUSTRES ATQUE AMPLISSIMI SCHOLARUM CURATORES: PROFESSORES CLARISSIMI: REVERENDI AC DOCTISSIMI VERBI DIVINI PRAECONES: COLLEGAE ORNATISSIMI: VOSQUE RELIQUI OMNIUM ORDINUM, GRADUUM ET AETATUM AUDITORES HONORATISSIMI.

QUum primum in animo mecum reputarem de publicando quandoque Pronuntiationis praeconio, quumque viderem, ipſam quidem rem eſſe ſanequam utilem ac dignam auribus eruditis, ſed ſimul eti-

am

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

am ad explicandum ornandumque tam uberem, tamque copioſam, ut utraque ejus membra, in quae a dicendi doctoribus vulgo & recte diſpertitur, pro dignitate eorum ac neceſſitate, in tantis temporis anguſtiis, quibus premimur cum maxime, una & perpetua oratione abſolvi non poſſent, praeſertim a me, qui nec uſu exercitationeque, nec ingenio doctrinaque valeo, atque adeo cogerer, binas de iis componere oratiunculas: non conſtitueram, cum oneris ſublati magnitudinem cum viribus meis ſollicite comparare coepiſſem, illas duobus continuis diebus ſolennibus, qui mihi quotannis ad dicendum conceduntur, habere, ſed alteram in aliud & commodius rejicere tempus, quo mens mihi ab omnibus curis & moleſtiis vacua eſſet, cum quod poſterior pars Pronuntiationis majoribus difficultatibus & laboribus iuvoluta ac praeſtantior ſit priori, utpote quae vim maximam obtinet, eſtque ad omne momentum perſuaſionis efficaciſſima; tum quod illud tempus, quod inter aeſtatem & brumam intercedit, nobis multo ſit brevius, quam id, quod ab hyeme labitur ad ſolſtitium, ac propterea publica noſtra negotia hac tempeſtate tam moleſta ſint atque

ope-

operoſa, ut vix aliis rebus ac ſtudiis graviori-bus vacare poſſimus. Huc accedit, quod non ita pridem in morbum incidi periculoſum, quo per aliquot hebdomades ſatis vehementer fui conflictatus, qui & ipſe animum meum, quoniam & vires & corpus amiſeram, a rebus gerendis abſtraxit, donec me ope divina refeciſſem. At vero, cum priorem meam de modo Pronuntiandi oratiunculam pleriſque non omnino ingratam fuiſſe intellexerim, nonnulli etiam, qui harum rerum delectatione ducuntur, a me petierint, ut primo quoque tempore promiſſa mea exolverem, ad eam adjungerem hanc poſtremam, atque illius rei expectationem, quam concitaveram, explerem omnem: Cumque idem velle non dubiis ſignificationibus declaraverint Illuſtriſſimi ac Prudentiſſimi Viri, quibus res noſtrae curae cordique ſunt; non potui, quin ſtudiis ac deſideriis eorum ſatis quam primum facerem, utpote quorum auctoritas apud me ſemper valet plurimum, quorumque nutus & arbitria, tanquam aequas leges, obſervo. Permutavi igitur diſcuſſa omni cunctatione conſilium meum, & opus magnum ac difficile alieniſſimo atque iniquiſſimo tempo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

re aggreſſus fui, ſola obſequendi cupiditate abreptus. Nihil enim mihi antiquius eſt, nihil laetius, nihil optatius, quam Iis (ſi fieri poſſit) & obtemperare & placere, quorum imperio ſum ſubjectus. Utinam in me nunc eſſet tanta vis dicendi, tantaque eruditionis copia, ut & veſtrae expectationi, & agendarum rerum claritati mea reſponderet facultas! A Vobis, Auditores, ſummopere contendo, ut eandem mihi praebeatis attentionem, quam mihi oratione prima mira facilitate ac humanitate praeſtitiſtis.

Ut in Voce, ſic & in Actione plurima Oratori expectanda ſunt a Natura: neque antea artibus ullis locus relinquitur, quam ſi corpus praeditum ſit apta membrorum compoſitione, ejusque partes inter ſe cum lepore quodam naturaliter conſentiant. Etenim cum Oratorum ſit ſtare, quemadmodum Judicum ſedere, ſi quis aliquo corporis vitio inſignis, veluti ſi obſtipo capite, ſi paetus aut luſcus, ſi bronchus, ſi gibber, ſi varus aut valgus, aut claudus fuerit, ſtatum venuſtum ac decorum non poterit formare, ſine quo tamen reliqui geſtus, quamvis elegantiſſimi, aut nulli erunt, aut pertenues. Tantum momentum poſitum eſt in eximio ſtatu Oratoris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ris! quippe cujus conſpectu nihil pulchrius eſt, nihil emendatius, nihil quod vehementius commovet Audientium oculos, eoſque in attentionem rapit. Quo autem melior ac concinnior ſit ſtatus, neceſſe eſt, ut corpori Dicentis, Naturae beneficiis ac muneribus dotato, adhibeatur exterior cura cultuſque, ac veſtibus exornetur ad conditionem ejus & locum & tempus accommodatis, ne horridus appareat, ſqualidus, ac tetrae belluae potius, quam homini ſimilis, omnibuſque deriſui ſit, neve ejus aſpectum averſentur Auditores; Sed ut nitidus prodeat, mundus, elegans, utque incertum plane ſit, utrum cupidius ad eum audiendum, an ad ſpectandum concurratur. Virtus enim in pulchro corpore venit gratior. Regum & Principum majeſtatem non magis ſublime illud fortunae faſtigium, in quo ſunt conſtituti, regni opes, & regionum amplitudo, quam corporis dignitas, purpura, ſceptrum, diadema, ceteraque inſignia regia cumulant ſanctitate, ut a tanto populo ſubjectorum velut Dii terreſtres adorentur. In corporis autem cura non tam muliebris venuſtas inſideat, quam dignitas virilis, ac modus omnino ſervetur, qui hujus rei aeque eſt, ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

aliarum omnium: nam ſicut nimia cura ſuſpicionem adfert mollitiei, ita turpis & inhumana negligentia olet ruſticitatem, atque a civili conſuetudine abhorret. In primis caveatur, ne cum cultu ſuperbia ſit conjuncta, utpote quod vitium execrandum eſt, deteſtabile, ac Deo hominibuſque inviſum. Neque vero eſt, cur quisquam putet, munditiam hanc & elegantiam, maxime ſi ab omni faſtu arrogantiaque libera fuerit, indignam eſſe Oratori aut illicitam; quippe quae neque divinis legibus vetita eſt, neque humanis. Niſi me temporis brevitas, praeſertim ad alia magis neceſſaria properantem, longum facere prohiberet, atque diſputatio illa a noſtro inſtituto eſſet aliena, poſſem hanc ſententiam infinitis exemplis & argumentis confirmare, non petitis tantum ex profanis, ſed ex ſacris etiam hiſtoriis: verum licet ſpatiis excludar iniquis, non poſſum tamen, cum & decus & forma Oratorem praecipue deceat, eique ſplendorem ac venerationem quamdam conciliet, quin unum alterumve, quo cuncti ſcrupuli evellantur, depromam, & proferam in medium. Demoſthenem ferunt, quoties in concionem adſcenderet, ſincero veſtitu, corporis cultu accura-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

to, venuſto, atque exquiſito fuiſſe. Ciceronem toga uſum fuiſſe cretata, capillos habuiſſe comptos & unguentis delibutos. Hortenſium in his rebus plus ſtudii & operae poſuiſſe, quam in ipſa eloquentia affectanda. qui omnes in arte dicendi praeſtantiſſimorum gloriam non aequarunt tantum, ſed longe exceſſerunt. Sic Divus Paulus vult τὸν ἐπίσκοπον κόσμιον εἶναι. Pontificalia veſtimenta Aaronis & filiorum ejus, nonne tam pretioſa, tam ſplendida, tam artificioſa fuerunt, ut nec materia operi, nec opus ceſſerit materiae, nihilque magnificentiae ad ea, nihil nitoris addi potuerit? quae tamen Deus ipſe tali modo diligentiſſime juſſit confici. Quid dicam de veſte Servatoris noſtri? etiamſi illius ſpecies & forma accurate a ſacris ſcriptoribus non deſcribatur, tunica ſaltem ejus tanti fuit pretii, ut in ſortem fuerit conjecta. Jam ſi domos, aras, templa, aliaſque res inanimatas & mutas ſplendidiſſime ornare liceat, quis hominem, qui ratione pollet ac ſcientia, qui omnium rerum & animantium tenet principatum, qui proxime ad Deum Immortalem accedit, omnibus privabit ornamentis? Sed ut eo tandem, unde huc digreſſi ſumus, revertamur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Status Oratoris erectus erit, & celſus, & ad dignitatem appoſitus. non tamen immotus, ne tanquam ſtipes aut truncus ſtare videatur. Siquidem qui ſubinde corpus ſuum, quoniam totam concionem, praeſertim ſi in corona dicatur, uno eodemque jactu oculorum intueri non poteſt; modice & decenter modo in dextrum latus, modo in ſiniſtrum flectere debet. Quo caſu diligenter attendendum eſt, ne totum corpus circumvertat, neque ita aſſidue haereat in una parte, ut adverſae dorſum objiciatur, id quod morum elegantiae vehementer repugnat. Similiter, ne ſinuoſa mobilitate agitetur corpus inſtar maris, vi ventorum turbati, aut fractum ſit mollibus delicatiſque flexibus: quo nihil turpius eſt, nihil dementius. Crebro autem ſubſultare, ſubito exilire, glorioſe in orbem ſe torquere, in utramque vacillare partem, ac ſi e lintre loqueretur, corpus vehementer projicere, motuque jactare continuo, & quae ſunt plura ejuſmodi, ducuntur in loco numeroque vitiorum, quae ne ſcenicis quidem permittuntur.

Non ſolum totius corporis, ſed omnium quoque membrorum eſt habenda ratio, utpote quae ad diverſum & multiplicem uſum a natura

do-

donata ſunt, ac proinde propriis debent fungi officiis. Hoc ut apte commodeque fiat, quem ordinem in collocandis membris humanis conſervavit natura, eundem & nos tenebimus, ſingulisque a capite ad calcem ſua aſſignabimus munera, quae illis hac in re ſuſtinenda ſunt. Caput itaque principem obtinebit locum. Hujus ſitus erit ad exemplum totius corporis non rigidus aut immobilis, quippe quo immanis ac intoleranda quaedam mentis barbaria indicatur; ſed rectus, & ſecundum naturam excelſus. Leviter autem inflectetur in latus utrumque, & pro rerum tractandarum neceſſitate aut attolletur, aut demittetur. In latera ſi movebitur, eodem vertetur, quo brachiorum & manuum geſtus, niſi quaedam damnare, improbare, aſpernari aut deteſtari voluerimus; tum enim caput a manuum motu erit averſum. Attollere licebit, ſi de Deo rebuſque ſuperis ſermo inſtituetur, aut ſi ob res laetas plenaſque ſpei certiſſimae gaudio triumphabimus. Demittere conceſſum erit, ſi aut de terra dicemus, aut mari, aut inferis rebus aut ſi moerorem & luctum, aut modeſtiam & verecundiam oſtendemus. Indignum igitur erit Oratori, caput pronum deprimere in pe-

ctus;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ctus, quippe quod humilis animi & abjecti; ſeu in tergum reflectere ſupinum, quod inſolentiae & arrogantiae; ſeu alterutrum in humerum inclinare, quod deſidiae & languoris indicium eſt.

Ut caput corporis, ſic vultus capitis pars eſt praecipua, utpote quem omnes contuentur, quique mentis quaedam eſt expreſſa imago, adeo ut ſaepe animus nequeat occultari, quamvis quis maxime cupiat, quin in ipſo manifeſte conſpiciatur. Hinc vultus tot ſignificationes commutationeſque conficere debet, quot ſunt animi motus. Scite enim & belle compoſitus mirificam affert Oratori cum dignitatem, tum venuſtatem, & in eo omnia ſunt. Itaque ſtudioſe curandum eſt, ne quid inſulſi aut vultuoſi compareat; ſed ut verecunda ac naturalis adſit gravitas, utque tanquam molliſſima cera ad arbitrium noſtrum formetur ac fingatur aut hilaris, ſi de rebus laetis & jucundis; aut moeſtus, ſi de luctuoſis & triſtibus; aut ſeverus, ſi de ſeriis & gravibus; aut remiſſus, ſi de ſuavibus & amoenis; aut iratus, ſi de acerbis & ſtomachoſis loquamur; aut blandus, ſi quid petamus ac rogemus; aut ſi quo alio modo affectus videri voluerit Orator.

Vul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Vultus partes, quas nos contemplari ac conſiderare debemus, ſunt frons, ſupercilia, oculi, nares, buccae, os, & labra: reliquae, cum nec moveri poſſint, nec geſtum agere, ad nos non pertinent. Frons quoque animi janua eſt, ex qua egrediuntur, & veluti in publicum prodeunt omnes commotiones. In hilaritate igitur & benevolentia exporrigemus frontem, contra in triſtitia & ſeveritate corrugabimus. Si nulli in animo noſtro fuerint motus, tranquillam aperiemus, humanitatiſque & auctoritatis plenam. Non vero molli utemur, aut effeminata; neque dura aut ferrea; neque ruſtica aut inſtar caprorum ſemper adducta.

Supercilia, ut oculorum custodes ſunt, ſic eoſdem & varia figurant forma, & fronti imperant, illorumque beneficio vultus univerſus vel contrahitur, vel extollitur, vel remittitur. Ea neque continuo erunt motu, neque omni plane carebunt: nam ſi nimia fuerint mobilitate, levitatis, ſi nulla, ruſticitatis erit documentum. Diſparilis autem motus, cum quis apertum habet oculum alterum, alterum clauſum, nullam non devincit impudentiam, neque verbis ille ac praeceptis doctorum, ſed fuſtibus ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

verberibus eſt caſtigandus. Aequabili itaque motu agitabuntur, at multiplici commutabilique. Siquidem quae frequenter mutari & ſe accommodare debent ad motiones animorum. quod & ipſum tamen fieri oportet motu quodam naturali: nam quicunque his exiguis corporis partibus omnes commotiones & perturbationes voluerit, ac poſſe ſe putaverit exquiſitiſſime imitari & effingere, non modo id, quod deſiderabit, non aſſequetur, ſed ad meras delabetur nugas.

In primis vero inter omnes vultus partes eminent oculi, ſuntque animi indices veriſſimi. Hi enim teſtes ſunt amoris, teſtes ſunt odii: Hi teſtes ſunt irae, teſtes ſunt clementiae. Horum vel intentione vel remiſſione, vel conjectu, vel hilaritate omnis mentis commotio declaratur. Quid multa? haud parva turpitudo reliquis adſpergetur geſtibus, ſi haec membra, quae ceu duo lumina in corpore elucent, & tantum in hac re habent efficacitatis, munus ſuum non recte exequantur. Quare opera danda, ut ſemper oculos retineamus in poteſtate noſtra, eoſque huc & illuc, uti lubebit, torquere poſſimus ac flectere; utque illi quaſi,

quem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

quemadmodum animo affecti fuerimus, loquantur. Sic qui Deum veneratur, tollet oculos coelum verſus: prae iracundia ardebunt ac micabunt oculi: tanquam atra & opaca nube operti terrorem injicient: luce veluti ſerena placidos ſe placatoſque exhibebunt: audacia & gaudium acres eos reddet vividoſque, verecundia vero ac moeſtitia demiſſos: fiducia erectos habebit, majeſtas motu tardo atque cum gravitate quadam conjuncto ſublatos. Quum autem cuncta vis & facultas oculorum in ipſo aſpectu ſit poſita, Oratoris eſt, Audientium coetum aſpectare, perinde ac ſi quis privatim cum aliquo ſermonem conferat, eum, dum cum illo colloquitur, adſpicere debet, ne de ruſtico ac plebejo pudore arguatur. Neque vero in unum eundemque hominem, aut paucos quoſdam, oculos perpetuo conjiciet, ne cum illis ſolis videatur agere; ſed per totam concionem cum ſuo conſpectu libere volitabit & vagabitur paſſim, ut ad omnes ſe verba facere pateat. Neque etiam in eundem ſemper locum defiget lumina, ne ſtuporem prae ſe ferant, niſi forſan aut fictum hominem, aut mortuum, aut abſentem quaſi alloquatur. Sic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

nec vaſtius erunt oculi diducti, ne in fatuitatis; nec clauſi anguſtius, ne in odii; nec crebrius nictantes, ne in pavoris ſuſpicionem cadat. Sed & a laſcivis, mollibus & obſcoenis motibus abſtinebit, atque infinita ſimilia declinabit vitia: etenim in oculis maxime convenit venuſtatem conſpicuam eſſe, nullam vero deformitatem pravitatemque.

De reliquis vultus partibus, quae ſuperſunt, cum artem ac praecepta fere nulla requirant, ſufficiet, ſin ea, quae in illis dedecent, vitaverimus, atque honeſtatem earum & decus ſervaverimus naturale. Nares nec movebuntur frequentius, nec dilatabuntur, nec digitis attingentur, purgabunturque, nec ſpiritum emittent clarum ac ſonorum, nec emungere eas ſaepius & praeter neceſſitatem permittetur. Buccae nec ceruſſatae erunt, nec fluentes, nec inflatae. Os tam grandi rictu pandere, ut dentes prorſus appareant, aut ita coanguſtare, ut orbis referat ſpeciem, non ſine gravi cauſa reprehendetur. Labrorum motus liber erit & moderatus. Ea autem ſeu porrigere, ſeu conſtringere, ſeu explicare prope ad aures, ſeu in alterutram contor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

torquere partem, ſeu lingua lambere, ſeu premere dentibus, vehementer indecorum erit. Screare, ſalivam ejicere, agere in ore ſpumas, ructare, ſternuere, uti plus incommodi habet, quam adjumenti, ſic niſi natura urgeat, vetatur, utpote quod a decoro dignitateque longe recedit.

Collo caput ſuſtinetur, ejuſque munere caput, quod per ſe moveri nequit, regitur gubernaturque. Diligentius itaque ei videndum erit, ne committat, ut quid de capitis venuſtate detrahat, ſed ab omni effeminata mollitie ſit liberum, cunctoſque ei tribuat ornatus, qui ad illud condecorandum exiguntur.

Humeri officium debitum reddent, ſi ſuum & nativum retinuerint ſitum, fuerintque & aequi & directi. Deſerent vero officium, ſi vel allevaverint ſe, vel contraxerint, vel inaequabilem habuerint motum.

Brachia autem, ut & manus, negotiis implicata ſunt moleſtioribus ac magis operoſis. Nam cum ipſam fere rerum & verborum abundantiam ſubſequi debeant, tot habeant motus neceſſe eſt & ad dextram, & ad laevam, & ſurſum, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

& deorſum, ut vix oratione poſſint comprehendi. Has duas partes quoniam natura ita conjunxit, ut ſeparari, atque aliae ſine aliis geſtus facere nequeant, nec nos eas ſeparabimus, verum de illis manuum appellatione agemus conjunctim. Manus igitur & Dicenti ſingularem quamdam gratiam atque feſtivitatem, & rebus clariſſimam lucem atque ingentem efficacitatem adferunt. Siquidem reliqua membra opitulantur loquenti, hae quin ipſae loquantur, parum abeſt. Quis ignorat, mutos & elingues homines manuum ſignis & geſtibus ſic poſſe rem narrare, omniaque mentis exprimere cogitata, ut facile intelligantur? Nonne peregrinos & advenas apud populum, cujus linguae imperiti ſunt atque ignari, manibus videmus poſcere, polliceri, interrogare, reſpondere, concedere, negare, ſupplicare, aut probare? adeo ut manus penes cunctas gentes nationeſque, quae variis & diverſis linguis utuntur communis omnium ſermo poſſit haberi. In Actione autem manui dextrae primas deferimus, volumuſque, ut ea ſe plerumque ſola moveat, ac magnum conficiat opus, praeſertim ſi aut lente, aut placide, aut cum gravitate aliquid ſit dicendum. Dextra in communi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

muni flexione Motum exordietur a latere ſiniſtro, & eundem in dextro finiet: aliquando tamen, ſi res flagitare videtur, a dextro progredietur in ſiniſtrum, quin & ad illud latus primo redire debet, quae eſt ab eo rurſus profectura. Verſus ſiniſtrum ſi ſe feret dextra, raro mediam corporis partem praeteribit. Ut brachii ſic & manus projectio erit in vehementiſſimis contentionibus, contractio vero in remiſſis. Quod ſi multo labore dextra quaſi defatigata requiem quaeſierit ad amiſſas vires recuperandas, eam tanquam peregrinantem errantemque hoſpitem excipiet ſiniſtra. idque fiet abſque manuum percuſſione ac ſonitu clariori: quippe quod injucundum eſt, & a pullatorum turba libentius auditur, quam a gravibus & ſapientibus viris. Siniſtrae ſoli omni motu interdicitur, niſi forſan aut in ſiniſtrae mentionem inciderimus, aut locum ſiniſtrum demonſtrare, aut in illum aliquid a nobis rejicere & aſpernari voluerimus. Ambabus manibus aliquando, ſed raro, ſimul utemur, veluti ſi ſupplices precamur Deum, Ejuſque ſubſidium invocamus: ſi infinitam rerum cum immenſitatem, tum numerum aut multitudinem deſcribimus: ſi quid admiramur:

ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ſi exclamamus: ſi ardentius cohortamur, aut magnopere obſecramus Auditores: ſi acervos conſtructos & coacervatos, eoſque iterum novis cumulis adauctos commemoramus: ſi contrarium opponimus contrario: ſi quid agimus, quod ad utrumque latus ſpectat, his & ſimilibus caſibus locus erit manibus junctis; ita tamen, ut dextra ſemper principatum obtineat, ſiniſtra vero ſeſe ad dextram accommodet, eique ſervire tantum & adjuvare videatur. Neque longe lateque ſe pandent manus, ſed modicum intervallum inter eas erit interjectum, niſi ratio peculiaris aliud juſſerit. Quod ſpatium, ne aut nimis magnum fuerit, aut nimis parvum, revocabitur fere ad corporis latitudinem. Siquidem utramque manum quam latiſſime extendere, eaſque inſtar alarum ſic agitare perpetuo, ac ſi quis e ſuggeſtu, tanquam e vinculis, evolare vellet, oculis animiſque hominum eſt abſurdum. Manus humerorum altitudinem non excedent, niſi ſupera denotemus atque coeleſtia: ultra caput vero nunquam aſcendent, neve deſcendent infra ventrem medium. Jn initio dicendi manus conquieſcent. Prooemium enim uti veſtibulum quaſi & aditus eſt ad orationem,

ita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ita praeparare Dicentem ad Geſtus Motuſque debet, non vero ullos Motus habere. Poſt exordium Geſtus agere incipient. Neque iſta progreſſio a quiete ad Motum repentina ac vehemens erit, ſed lenta, tarda, & velut omni duritie ablata mollis primum atque tenera, dein paulatim augebitur amplificabiturque, ac per totam orationem adhibebitur ad quaſcunque animorum motiones. Sic in rebus parvis, triſtibus, mitibus breves leneſque erunt manus, in magnis, laetis, atrocibus extenſiores agitatioreſque. Docebimus aut juncto ad pollicem indice, digitiſque reliquis ſparſis, aut compreſſis omnibus digitis, pollice ab iis pertenui diſcrimine ſecreto, manu prona planaque. Clauſa manu, ſoloque ſalutari digito extento aliquid indicabimus. Rerum contemptum coarguemus, ſi manum abjiciamus in latus. De ſe ſi quis loquatur manus applicabitur ad pectus; ſin alloquatur alium, ad eum convertetur. Sublata inflexaque manu ad nos vocabimus aliquem; reflexa eundem a nobis removebimus. Reſque alias aliis & ſibi convenientibus agemus modis ex uſu atque inſtinctu naturali.

De digitis accuratius praecipere operae pre-

tium non erit. quippe ſi quis omnes eorum argutias velit perſequi, irriſione potius, quam laude dignus eſt. Similiter pectus, ventrem, aut femur percutere, vel ſupplodere pedes, in ſcena magis conſpicitur, quam pro roſtris.

Pedes autem etiamſi, quo nunc utimur ſuggeſto, in oculos non incurrunt, quod media corporis pars tegitur, tamen cum totum corpus illis innititur, ejuſque Motus inde dependet univerſus, de iis illud eſt ſciendum. Collocabuntur apte fixis firmatiſque poplitibus, ne abſque nervis & articulis quaſi diſſoluti fluctuemus huc & illuc, neve corruamus vel proni, vel obliqui, vel ſupini; ſed ut grato ac decenti flexu ſe ſuo jure ac libere corpus contorquere poſſit. Coxendicibus cruribuſque rectis nimirum recta linea corpus inhaerebit; at plantae erunt paululum in obliquam partem deflexae. Si rerum neceſſitas poſtulaverit, alteruter pes modo porrigetur aliquantulum, modo retrahetur eo, quo ſeſe corpus velit obvertere. Generatim denique obſervandum eſt, ut Motus varientur. nihil enim ad oculos noſtros & Actionis jucunditatem viciſſitudine & varietate & commutatione eſt convenientius. Si contra fiat, taedium parient &

faſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

faſtidium: Item ut Motus inſequantur Vocis flexiones, prout flagitabunt illud commotiones animorum, utpote ad quas maxima pars orationis eſt admovenda. Neque tamen hic quaelibet verba exprimenda ſunt hiſtrionum more, verum univerſa res & ſententia, non demonſtratione, ſed ſignificatione declaranda eſt laterum inflexione varia, forti, ac virili. Praeſtantiſſima enim ea eſt Actio, a qua omnis artificii opinio abeſſe videtur, quaeque eſt naturae conjunctiſſima. Sed & ſe quiſque noſcat, oportet: nec tantum in Actione communia praecepta, verum etiam conſtitutionem ſuam cum animi, tum corporis, in conſilium debet adhibere. Alius enim eſt hilarioris erectioriſque indolis, alius triſtioris ac magis ſeverae: ſic alius corporis vaſti & agreſtis eſt, alius modici & ad agendum expediti. Quibus rebus ſine detrimento artis omnino ſerviendum eſt, ſequendumque potius, quo quilibet rapitur natura duce.

Habetis meum de Pronuntiatione judicium, quemadmodum in tam exiguo temporis ſpatio fieri potuit. Vos nunc compello Auditores, qui aequiſſimi hujus rei arbitri conſidetis. Quid vobis videtur? Licet ars noſtra ab aliquot jam

ſeculis miſerandum in modum jacuerit in ſitu & ſqualore; an tamen aſpernanda eſt, an exilis, an levis, an nullius ponderis exiſtimanda? Licet ejus gloria indies magis magiſque obſoleſcat, ut fere ſit conclamata, nec niſi nomen ejus reſtet, & inanis tantum ſpecies aut umbra; an tamen meretur, cui obtrectent homines male nati, quam ceu vilem ac nullius fructus, commodi nullius, ſed ad deliniendos ſolummodo vana quadam titillatione hominum animos oculoſque natam traducant maligni & imperiti ejus oſores? Sane longe alia de recta Pronuntiatione & Actione veterum fuit ſententia. Maxima enim & incredibilis apud illos erat admiratio numeroſe, ornate, ſapienterque Dicentis: ſummae laudi dabatur ei, qui habebat & in Voce eximium ſplendorem, & in Motu mirabilem dignitatem. Hinc tota mente & omni ſtudio in hanc artem incumbebant. Neque ad eam addiſcendam uno tantum utebantur homine, ſed plurimis, & varii generis. Sic adhibebant Phonaſcos, Rhetores, Oratores, Comicos, Tragicos, & plures alios, qui operam quamdam ac majeſtatem ad illam rem poterant conferre, quique non modo ſingula vocabula,

ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

ſed & unamquamque ſyllabam & litteram quoque examinabant, oſtendebantque quomodo debebant efferri, quomodo ipſa vox intorqueri, remitti, leniri, aut exaſperari. In Actione vero & Geſtibus formandis eo uſque proceſſerunt, ut per mimos & pantomimos totas comoedias & tragoedias ſolo corporis Motu agere, & quidvis etiam ſine ullis verbis exhibere potuerint, utque cuncti ſpectatores aeque illorum mentem perciperent, ac ſi eos audirent loquentes. quod mirum profecto eſt, & noſtris hominibus haud credibile videtur. Hinc non immerito Demoſthenes atque Cicero tribuerunt & primas, & ſecundas, & tertias Actioni. Eant nunc nugivendi, clamitent hunc ornatum ſupervacaneum eſſe, nihilque orationibus, nihil rebus ipſis commodare: Actio ſola per ſe quanta ſit hiſtrionum leve artificium & ſcena docet. Placeant ſibi, qui nitore ac deliciis hiſce ſpretis & repudiatis, neſcio qua perverſitate ac fatuitate oblectati, ſordibus ac fecibus ſuis malunt rudere, quam loqui. Valeant iſti humilis & anguſtae mentis homunculi, ac ſibi perſuadeant, ſe harum rerum ſcientia poſſe carere: Tantum abeſt, ut inflammaturi ac permoturi ſint Audientium ani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

nimos, ſomnum vix iſta concione tenebunt; quin & non modo non poterunt partes ſuas, ſed ne nomen quidem Oratoris tueri. Actio enim in eloquendo una dominatur. Haec ornamentum eſt, haec lumen, haec anima, haec vita orationis. Hac inſtructi ac perpoliti modici tenueſque Oratores mediocritatem in dicendo occultare poſſunt, ac ſummos ſaepe praeſtantiſſimoſque ſuperare.

DIXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

IN

ORATIONES

BINAS

Lectiſſimas & Caſtiſſimas

DE

PRONUNCIATIONE,

Ex Quibus Altera

DE

VOCE,

Altera Agit

DE

CORPORIS MOTU,

Habitas Groningae Praeſente Frequentiſſima & Spectatiſſima Omnis Ordinis Corona, Applaudentibus Cunctis,

A Praeſtantiſſimo Doctiſſimoque Viro

JOANNE GREVIO,

SWOLLANO,

J. U. D.

SCHOLARUM GRONINGANARUM PRAEFECTO.

Muſarum, Charitumque docte Grevi,
Os laetum, Latii decus leporis;
Pulchris auſpiciis & eruditis,
Suada melliflua, potente ſuada,
Et manu docili probate nuper,
Feſto ſidere cum venuſta pubes,
Pubes aemula, praedicanda pubes,
Illa ſpes Patriae venuſta noſtrae,

Tuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80

Tuo primitias ab ore pendens,
Excepit vigil, obſtupenſque legit,
Et quo conſilio, quibuſque habenis,
Et quibus ſchola moribus regenda eſt,
Et primis polienda vita ab annis.
Illas nectareas amaenitates,
Primas illecebras tui laboris,
Orator ſequitur gravis, diſertus,
Pulcher corpore, corporiſque filo;
Quem finxiſſe mihi videntur omnes
Gratiae, Veneres, Cupidineſque.
Et vox alta placet, placetque tarda,
Vox diſtincta ſuis diſerta membris,
Vox aequata ſtylo ſeveriori,
Vox aequata ſtylo venuſtiori,
Et cultis numeris, & expeditis.
Et ſtatus placet integer decenſque,
Geſtuſque appoſiti, manuſque doctae,
Et frons, & facies, pedeſque rectum
Servant officii ſui tenorem.
Vox quae Romuleis placere roſtris,
Quae fictae poterat placere ſcenae;
O! quantum placuit venuſta nuper
Lectis Patribus, hoſpitumque quantum
Attentis ſtudiis & expolitis!
Haec praecepta ſequi ſeveriora
Diſcat ſpes Patriae venuſta noſtrae,
Atque haec ora ſequi manuſque diſcat
Pubes aemula, praedicanda pubes;
Seu ſubſellia cogitet, tenere
Seu forum meditetur, aut cathedram,
Seu faſtigia, curiamque ſpiret,
Alto ſanguine nata, nata claro.

JOH: MENSINGA,

Eloquentiae, & Hiſtoriarum Profeſſor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
466 B 80